

KÖZOKTATÁS

Ifjumunkás kulturpolitika

A magyarországi dolgozó tömegek a hatalom megszervezésével nemcsak a gazdasági kérdések szocialista megoldásának felelősségét, hanem szük-ségképpen minden eddignél hatalmasabb kulturle-
hetőségek megteremtésének kötelességét is ma-
gukra vállalták. A munkásuralomnak természet-
esen el kell követnie mindent, hogy azok is, akiket
a tökéletes kizsákmányolás testileg és szellemileg már
nyomorékká sajtolt, legalább annyi morzsáját kap-
ják az eddig csak kivátságosak számára létező kul-
turának, amennyit agyuk megkíván és elbir. De
ennél a valójában csak szocialpolitikai, valójában
csak jólékonysági munkánál sokkal fontosabb,
sokkal döntőbb a tulajdonképpeni kulturforradal-
om: *új szellemi kultúra megteremtése az újonnan
fejlődő, a kapitalista emberpusztítás által még tel-
jesen le nem tört, még teljesen bérává nem nyo-
morított energiájú fiatal tömegekben.* A felnőtt fá-
radt proletárömegeknek már legfeljebb csak aján-
dekozhatunk valamelyes kulturát, az új nemzedé-

ket azonban az új társadalmi rendnek megfelelő,
az új társadalmi rendben elérhető kultúra tehessé-
gében kell felnevelni.

Eddig ifjumunkásoknak csak a testi munkát
tanulókat nevezték: a proletárok gyermekeit. A
szellemi munka lehetősége majdnem kizárólag
csak a tehetősebbek gyermekei előtt állott nyitva;
ezek „diákok“ voltak. Kulturpolitikánk egyik leg-
első feladata, hogy ezt a válaszfalat ledöntse és
az ugynevezett testi és az ugynevezett szellemi pá-
lyák követőinek kiválasztását egészen új alapokra
fektesse. Ez az egészen fiataloknál és az ezután
születendőknél könnyen keresztülvihető, azoknál
azonban, akik számára osztályhelyzetük már élet-
pályát utalt ki, ez a kiegyenlítő munka sokkal kö-
rülményesebb. Az új társadalmi rendben minden
esetre teljes lehetősége nyílik annak, hogy valaki
a testi foglalkozást szellemi foglalkozással fejcsé-
relje, amennyiben a testi és szellemi munka kö-
zötti ez a fogalmi különbség egyáltalán fenntart-
ható.

Ezt a kiegyenlítődést elsősorban az ifjumu-
kások szabadoktatása szolgálja, mely célra a Köz-
oktatásügyi Népbiztosság keretében külön ügyosz-
tályt állítottak fel. Ennek az ügyosztálynak fel-
adata lesz elsősorban az, hogy az ugynevezett fizi-
kai ifjumunkásoknál pótolja nagyjában mindazt a
tudáskülönbözetest, melyvel ezek a szellemi fog-
lalkozást tanulók mögött állanak. Jóllehet ez a tu-
dáskülönbség, amennyiben csak a szociálisan
hasznos tudást tartjuk szem előtt, nem oly vesze-
delmesen nagy, aminőnek első pillanatra látsza-
nék. Viszont azonban van egy terület, ahol az ed-
digi diákok állnak messze a fizikai ifjumunkások
átlaga mögött. Mert, míg a mindenki másnál job-
ban kizsákmányolt „tanoncok“ már osztályhelyze-
tüknél fogva is állandóan foglalkoztak politikával
és ezzel kapcsolatban társadalomtudományokkal,
addig a „diákok“ elől a tudománynak ez a terü-
lete szinte mesterségesen el volt zárva. Míg tehát
a kiegyenlítő munkánk közben a fizikai ifjumu-
kásoknál a fősúlyt a természettudományos és esz-
tétikai nevelésre kell fektetünk, addig a közép-
iskolások és az egyetemi hallgatók szabadoktatása-
nak legnagyobb részét a szocializmusra való neve-
lés és az eddig tanított tévedéseinek, a kapitaliz-
mus tendenciózus elméleti ferdítéseinek kiküszö-
bölése kell hogy alkossa.

Az ifjumunkás-szabadoktatás ma — addig,
míg az általános iskolareform létrejön — részben
az iskolát pótolja, illetőleg egészíti ki. Az új rend-
szerbe beilleszkedő iskolai oktatás megkezdése
után azonban az ifjumunkások szabadokta-
tásának egészen más célt kell követnie. Ellen-

ulyoznia kell az iskolát! Mert míg a kötelező oktatás szükségképpen a mindenkori politikai hatalom képviselőinek szolgálatában áll (ez alól az állami érszakszervezet teljes „elhalásáig“ a proletárállam sem lehet kivétel) és elkerülhetetlenül, legalább is viszonylagosan konzervatív irányban befolyásolja az ifjúságot, addig a szabadoktatás feladata lesz, hogy a világnézetek rugalmasságát megőrizze és fejlessze és hogy az új nemzedéket a mainál fejlettebb társadalmi rend iránt is fogékonytá tegye. Akik megtanulták azt, hogy a mai társadalmi forma szükségképpen fejlődés eredménye, akik megtanulták szeretni és becsülni a mai társadalmi rendet, azokat már nem szolgálai tiszteletre, hanem produktív kritikára kell majd annakidején nevelnünk a fennálló társadalmi renddel szemben, hogy ezzel a kritikával kötöttség nélkül követhessék és siettethessék a társadalom szükségszerű fejlődésének újabb lépéseit.

Végül elhanyagolhatatlanul fontos feladat az ifjúságunk etikai nevelése. A proletárdiktatura átmeneti állapot egy oly társadalmi rendhez, mely az önkéntes együttműködésen fog alapulni. Az együttműködésnek, az egymásért dolgozásnak, a szolidaritásnak ezt az önkéntességet kell belevinni az ifjúságunk tudatába. És míg egyrészt egyelőre még osztályharcra kell nevelnünk, még forradalomra kell lelkesítenünk, mindaddig, míg a proletariátus nemzetközi osztályharca győzelmes befejezést nyer, addig másrészt elő kell készítenünk őket egy oly mentalitásra, mely az osztályharc várható megszűnésének megértésére és a megértés következményeinek etikai levonására tesz éretté, melylyel a következő nemzedéket az osztályszolidaritáson keresztül az egyetemes emberi szolidaritás életformájába vezethetjük át.

Boross F. László.